

Grunnþættir menntunar

Sú menntastefna sem birt er í aðalnámskrá grunnskóla er reist á sex grunnþáttum menntunar sem eru leiðarljós við námskrágerðina.

Þessir grunnþættir eru:

- læsi,
- sjálfbærni,
- heilbrigði og velferð,
- lýðræði og mannréttindi,
- jafnrétti,
- sköpun.

Grunnþættirnir eiga sér stoð, hver með sínum hætti, í löggjöf fyrir leikskóla, grunnskóla og framhaldsskóla.

Grunnþættirnir snúast um læsi á samfélag, menningu, umhverfi og náttúru þannig að börn og ungmenni læri að byggja sig upp andlega og líkamlega, að bjarga sér í samfélaginu og vinna með öðrum. Grunnþættirnir snúast einnig um framtíðarsýn og getu og vilja til að hafa áhrif og taka virkan þátt í að viðhalda samfélagi sínu, breyta því og þróa það.

Hugmyndirnar að baki grunnþáttunum eiga að endurspeglast í starfsháttum skóla, samskiptum og skólabrag. Þeir skulu vera sýnilegir í skólastarfinu öllu og koma fram í inntaki námsgreina og námssviða, bæði hvað varðar þá þekkingu og leikni sem börn og ungmenni skulu afla sér. Náms svið geta verið sérhæfing í viðfangsefnum skólastarfs þvert á námsgreinar og skólastig.

Grunnþættirnir fléttast inn í aðalnámskrár á öllum skólastigum og fyrir mæli hennar um allt skólastarfið:

- Efnisval og inntak náms, kennslu og leiks skal mótast af grunnþáttunum.
- Starfshættir og aðferðir, sem börn og ungmenni læra, eru undir áhrifum hugmynda sem fram koma í umfjöllun um grunnþættina.
- Vinnubrögð kennara og annarra, sem starfa í skólum, eiga að mótast af grunnþáttunum þannig að stuðlað sé að sjálfstæði, frumkvæði og þróun í skólastarfi.
- Þegar skólastarf er metið þarf að skoða hvort og hvernig grunnþættirnir hafi sett mark sitt á nám, kennslu og leik og skólastarfið í heild

Grunnþættir menntunar eru settir fram sem sex þættir. Þeir tengjast þó innbyrðis í menntun og skólastarfi og eru háðir hver öðrum. Með því að hugsa út frá þeim má skapa meiri heildarsýn um skólastarfið.

Þótt grunnþættirnir séu samtvinnnaðir hefur hver þeirra sín sérkenni. Þá má þannig nota til að halda utan um markmið skólakerfisins í heild og sérstakar áherslur hvers skóla eða skólastigs.

Læsi

Meginmarkmið læsis er að nemendur séu virkir þátttakendur í að umskapa og umskrifa heiminn með því að skapa eigin merkingu og bregðast á persónulegan og skapandi hátt við því sem þeir lesa með hjálp þeirra miðla og tækni sem völ er á (Aðalnámskrár leik, - grunn og framhaldsskóla, 2011). Lestur er undirstaða alls náms og aldrei er ofmetið mikilvægi þess að nemendur lesi daglega. Í Stöðvarfjarðarskóla fléttist læsi í allt nám og leik, meðal annars með:

- Styðjast við aðferðum Byrjendalæsis og Orð af orði, með það að markmiði að nemandinn komist á lestrarstig sem dugar honum öll skólaárin
- Vinna samkvæmt Uppeldi til ábyrgðar sem leggur áherslu á eigin líðan og tilfinningar sem og annarra með áherslu á góð samskipti og samvinnu
- Hafa greiðan aðgang að bókasafni skólans
- Hjálpa nemandanum til að sjá eigin styrkleika, verklagni, hugsunarhátt og siðferði og auka löngun til að vinna á skapandi hátt sífellt betur og betur
- Virða mismunandi menningarbakgrunn
- Vinna með margvíslegan og fjölbreyttan texta í mismunandi formi og miðlum
- Hvetja nemandann að segja frá eigin myndum og lesa úr myndum annarra
- Fylgjast með fréttum og auglýsingum á opinn og gagnrýnan hátt
- Nemandinn nýti sér ýmiskonar margmiðlun til samskipta og efnissköpunar af ýmsu tagi.
- Útiveru og vettvangsferðum þar sem lögð er áhersla á að kenna börnum að vera læs á umhverfi sitt, lesa í náttúruna t.d. árstíðir og veðurfar
- Áherslu á góð samskipti og samvinnu og að vera læs á líðan og tilfinningar annarra (samskiptalæsi)
- Áherslu á læsi auglýsinga hjá eldri nemendum, að þeir læri að horfa með gagnrýnum augum, átti sig á tilgangi, merkingu og meiningu þeirra (fjölmiðlalæsi)
- Áherslu á ritunarþáttinn þar sem ritun og lestur eru órjúfanlegir þættir. Ritað mál er sýnilegt í umhverfinu
- Upplýsingatæknikennslu
- Bóklestur er hluti af daglegu starfi
- Myndlæsi, nemendur túlka myndirnar sínar og annarra og kynnast ólíkum efnivið til sköpunar
- Laufblöðum verður safnað á bókatré eða bókarkilir settir í hillu.
- Lesturstundir eiga að vera skemmtilegar, þannig að eftir lesturinn á nemandinn að finna til vellíðunnar, standa upp brosandir og langa til að lesa meira

Sjá lestrarstefnu skólans á heimasíðu skólans

Sjálfbærni

Menntun til sjálfbærni miðar að því að gera fólki kleift að takast á við viðfangsefni sem lúta að samspili umhverfis, félagslegra þátta og efnahags í þróun samfélags. Algengasti skilningur á hugtökunum sjálfbærni og sjálfbær þróun felur í sér að við skilum umhverfinu til afkomendanna í ekki lakara ástandi en við tókum við því. Einnig er sjálfbærni skilgreind sem jafnvægisástand og að sjálfbær þróun sé breytingarferlið þegar verið er að breyta þjóðfélagi, eða minni einingu, og færa það til sjálfbærni.

Sjálfbærnimenntun felst í að skapa samábyrgt samfélag þar sem sérhver einstaklingur er þroskaður sem virkur borgari, meðvitaður um gildi, viðhorf og tilfinningar sínar gagnvart hnattrænum áhrifum og jafnræði allra jarðarbúa; náttúru og umhverfi; lýðræði, mannréttindum og réttlæti; jafnrétti og fjölmenningu; velferð og heilbrigði; og efnahagsþróun og framtíðarsýn. Einnig felst hún í því að börn og ungmenni takist á við margvísleg álitamál og ágreiningsefni í námi sínu. Kennsla og starfshættir innan skólans skulu fléttast saman við það viðhorf að markmið menntunar sé geta til aðgerða. Í því felst þjálfun í lýðræðislegum vinnubrögðum og stuðlað sé að áhuga og vilja til þess að börn og ungmenni taki þátt í samfélaginu. Í Stöðvarfjarðarskóla er unnið að sjálfbærni með því að:

- Flokka það rusl sem til fellur
- Hafa sjálfbærni til hliðsjónar í allri kennslu
- Gróðursetja tré á vorin með styrk frá Yrkjusjóði
- Þjóða uppá fræðslu frá endurvinnsluaðilum
- Tína rusl í þorpinu á vordögum
- Halda umbúðanotkun í lágmarki
- Lífrænn úrgangur fer áfram í húsdýrafóður (hæurnar í Hvammi)
- Endurnýting pappírs í listsköpun

Heilbrigði og velferð

Heilbrigði byggist á andlegri, líkamlegri og félagslegri vellíðan. Það ræðst af flóknu samspili einstaklings, aðstæðna og umhverfis. Allt skólastarf þarf að efla heilbrigði og stuðla markvisst að velferð og vellíðan nemenda og starfsfólks enda verja þessir einstaklingar stórum hluta dagsins í skóla.

Með jákvæðum skólabrag og heilsueflandi umhverfi þar sem lögð er áhersla á helstu þætti heilbrigðis sem eru: Jákvæð sjálfsmynd, hreyfing, næring, hvíld, andleg vellíðan, góð samskipti, öryggi, hreinlæti, kynheilbrigði og skilningur á tilfinningalífi manneskjunnar. Þá er nauðsynlegt að vinna náið með foreldrum, heilsugæslu og aðilum úr nærumhverfinu til að góður árangur náist. Í skólanum er lögð áhersla á að efla færni nemenda í samskiptum, uppbyggingu sjálfsmyndar, ákvarðanatöku, markmiðssetningu og streitustjórnun til að efla skilning á þeim áhrifum sem menning, fjölmiðlar og tækni geta haft á heilsu og líðan þeirra. Áhersla á daglega hreyfingu, markvisst hreyfiuppeldi, heilsusamlegt og fjölbreytt fæðuval ásamt fræðslu, leggur grunn að líkamlegri, andlegri og félagslegri velferð til lífstíðar.

Í skólanum fá allir tækifæri til að njóta styrkleika sína og er áhugasviði nemenda gefið rými í skólastarfi sem er lykilþáttur í að byggja upp jákvæða sjálfsmynd og efla þannig heilbrigði.

Í Stöðvarfjarðarskóla er unnið að heilbrigði og velferð með:

- Góðar og heilsusamlegar skólamáltíðir
- Hvatningu til nemanda að koma með hollt og gott nesti
- Að bjóða upp á mjólkuráskrift og hafa gott aðgengi að drykkjarvatni
- Útikennslu (útikennslustofa er í byggingu, með styrk frá Alcoa)
- Að bjóða upp á ávexti/grænmeti í áskrift
- Að bjóða nemendum upp á fleiri íþróttastundir, en viðmiðunarstundaskrá gerir ráð fyrir
- Að bjóða upp á ART-þjálfun og aðra stjálfstyrkingu
- Að hlúa að einstaklingnum í okkar fámenna skóla
- Að vera áfram virkur þátttakandi í verkefninu „Heilsueflandi skóli“
- Að hjúkrunarfræðingur verði áfram með fasta viðveru í skólanum
- Að náms- og starfsráðgjafi verði áfram með fasta viðveru í skólanum
- Að bjóða upp á jóga, hugleiðslu og slökun
- Vinahópar á Yngra stigi
- Matseðill er yfirfarinn af starfsfólki skólans, áður en hann er birtur á heimasíðu skólans
- Nemendur velja mat einu sinni í mánuði, sem gildir fyrir alla þann dag
- Flúorskolun

Lýðræði og mannréttindi

Forsenda lýðræðis er samábyrgð, meðvitund og virkni borgaranna sem gerir þá færa um að taka þátt í að móta samfélag sitt og hafa áhrif. Lýðræði í skólastarfi miðar að því að gera nemendur færa um að taka afstöðu til siðferðislegra álitamála og virka í mótun samfélagsins, með því að tileinka sér þau viðhorf, gildismat og siðferði sem lýðræði byggist á. Virðing, gildismat og siðferði eru ríkir þættir í lýðræðismenntun jafnframt því sem þau atriði fléttast saman við aðra grunnþætti menntunar.

Áhersla er lögð á að nemendur fái tækifæri til að hafa áhrif á lýðræði í skólastarfi með áherslu á samstarf og samveru. Stöðvarfjarðarskóli ætlar að upplýsa nemendur um réttindi, skyldur og gagnvirkni lýðræðis og mannréttinda.

Stöðvarfjarðarskóli stefnir að því að auka samstarf við grenndarsamfélagið. Nemendur læri um manngildi hvers og eins, verði gagnrýnir og með framtíðarsýn. Þeir öðlist hæfni til að skapa samábyrgt samfélag með sjálfbærni að leiðarljósi með því að læra um lýðræði í lýðræði. Eflid verði grundvallarþekking á réttindum og skyldum barna og fullorðinna.

Í Stöðvarfjarðarskóla er unnið að lýðræði og mannréttindum með:

- Umræðum um réttindi og skyldur barna
- Vali og áhugasviðsverkefnum
- Nemendur séu þátttakendur í ákvarðanatöku
- Því að læra um samskipti í hóp, hlusta á aðra og geta sagt sína skoðun á kurteisan hátt
- Bekkjarfundum þar sem lögð er áhersla á virka hlustun, virðingu og skilning
- Móttökuáætlun sem auðveldar erlendum nemendum og fjölskyldum þeirra að koma í nýjar aðstæður og menningarheim (túlkabjónusta, myndrænn stuðningur ofl.)
- Hvað frelsi sé og umræðum um samfélagslega ábyrgð sem því fylgir
- Kynningu á Barnasáttmála Sameinuðu Þjóðanna
- Samræðum og samvinnu við foreldra um skólastarfið í gegnum skólaráð
- Virku nemendaráði
- Virku foreldrafélagi
- Því að læra um félags- og mannúðarstörf í gegnum Rauða krossinn
- Aðkomu nemenda að veigamiklum ákvörðunum er snerta skólastarfið í gegnum skólaráðið

Jafnrétti

Jafnrétti felur í sér að allir standi jafnfætis óháð aldri, búsetu, fötlun, kyni, kynhneigð, litarhætti, lífsskoðunum, menning, stöðu, trúarbrögðum, tungumáli, ættarni og þjóðerni. Jafnréttismenntun vísar í senn til inntaks kennslu, námsaðferða og námsumhverfis. Stöðvarfjarðarskóla ætlar að stuðla að jafnrétti í öllu skólastarfi með því að við að haga skólastarfinu þannig að nemendur geti þroskast og ræktað hæfileika sína á eigin forsendum. Stöðvarfjarðarskóli ætlar að styrkja nemendur í að koma fram og færa rök fyrir skoðunum sínum. Bera virðingu fyrir öðrum og skoðunum þeirra og vinna með menningu og mismunandi viðhorf. Vera meðvituð um að við erum ekki eins og við eigum öll okkar veikleika og styrkleika. Nemendur verði færir um að lesa í aðstæður út frá jafnréttissjónarmiði, geti fjallað um jafnrétti á gagnrýnin og uppbyggilegan hátt. Að nemendur efli jafnréttisvitund og geti yfirfært það á nánasta umhverfið sitt og samfélagið. Áhersla verður lögð á að fjalla um jafna stöðu kynjanna, hvers kyns misrétti eða mismunun sem birtist nemendum á ólíkan hátt. Starfsfólk skólans gangi á undan með góðu fordæmi er skapi menningu og staðblæ jafnréttis.

Í Stöðvarfjarðarskóla er unnið að jafnrétti með því :

- Að vera með aldursblöndun og samkenndu
- Að stuðla að einstaklingsmiðuðu námi og skóla án aðgreininga.
- Að ólík menning og misjafn bakgrunnur nemenda fái notið sín í skólanum á jafnréttisgrunni
- Kenna um ólíka trúar- og menningarheima
- Nemendur læri að bera virðingu og umhyggju hvert fyrir öðru, ásamt því að sýna traust í samskiptum
- Rætt um kynjafraði, með áherslu á jafna þátttöku kynjanna

Sköpun

Sköpun er einn grunnþáttur menntunar samkvæmt Aðalnámskrá grunnskóla og á að vera samtvinnuð öllu skólstarfi. Sköpun hefur verið skilgreind á fjölbreyttan máta, samkvæmt Aðalnámskrá (2011) felur hún í sér að uppgötva, njóta, örva forvitni og áhuga sem og að virkja ímyndunarafl og leika sér með möguleika. Sköpunin sem er samofin lífi og starfi og snýst um ótal úrlausnarefni, byggir á ímyndunarafli, áhuga, athygli, forvitni og gagnrýni nemandans þar sem vinnuferlið eða leiðin að settu marki hefur meira gildi fremur en niðurstaðan eða afraksturinn. Markmiðið er að auka veg sköpunar í skólstarfi og stuðla að fjölbreyttu og kraftmiklu skólstarfi með því að:

- efla einstaklinginn og sjálfstæði hans og kjark til að þora að skapa og njóta eigin verka
- nemandinn fái tækifæri til að takast á við verkefni sem tengjast áhuga hans og getu
- nemandinn fái að njóta sín sem einstaklingur og sem hluti af heild í sköpun sinni
- nemandinn fái að nýta sér ímyndunarafl sitt og sköpunargáfu
- ýta við forvitni nemandans til að leita nýrra lausna með því að beita ímyndunarafli, sýna frumkvæði, vinna með öðrum eða sjálfstætt
- nemandinn sækir sér fróðleik og gögn á margbreytilegan hátt
- nemandi fái að nýta sköpunargáfu sína á fjölbreyttan hátt
- verk nemenda séu rædd af virðingu og sanngirni
- gefa rými fyrir sjónarmið, menningu og krafta allra til að frjóvga umræðuna og víkka sjóndeildarhringinn
- að kennarar séu í samvinnu við aðra kennara, foreldra og nærsamfélagið

Í Stöðvarfjarðarskóla er unnið að sköpun með:

- Að nemandinn fái við fjölbreytilegan efnivið og val um ólíkar leiðir til að vinna úr hugmyndum sínum
- Að nota fjölbreyttar kennsluaðferðir eins og þekkingarleit, sjálfstæðar athuganir og tilraunir, leik, samanburð, samskipti, flutning og miðlun
- Að skólaumhverfið sé hvetjandi og ýti undir forvitni nemenda og að þeir geri tilraunir.
- Að hlustað sé eftir hugmyndum nemenda, skoðunum og tilfinningum
- Að virkja öll skynfæri nemenda og ýta undir samræður og gagnrýna hugsun, rýni og heilabrot með verkmennt, tónlist og upplýsingamennt
- Að nemandinn fái tækifæri til að taka þátt í mati á eigin verkum og framvindu náms
- Með vinnu í listgreinum þar sem sköpunargleði ræður ríkjum
- Í útiveru er efniviður náttúrunnar nýttur til sköpunar
- Með samþættingu námsgreina og vettvangsferðum
- Með viðburðum þar sem nemendur sýna t.d. leikrit, lesa eigin ljóð og syngja
- Með undirbúningi árshátíðar þegar vinna þarf leikmynd og gera leikrit
- Með þátttöku í skólabúðum í Sköpunarmiðstöðinni á Stöðvarfirði